

**VILNIAUS PETRO VILEIŠIO PROGIMNAZIJOS
DIREKTORIUS**

ĮSAKYMAS

**DĖL MOKINIŲ PEDIKULIOZĖS EPIDEMIOLOGINĖS PRIEŽIŪROS IR
KONTROLĖS TVARKOS PATVIRTINIMO**

2016 m. vasario 10 d. Nr. V – 55
Vilnius

Tvirtinu mokinių pedikuliozės epidemiologinės priežiūros ir kontrolės tvarką (pridedama 6 lapai).

Direktorė

Danutė Kazakevičienė

**VILNIAUS PETRO VILEIŠIO PROGIMNAZIJOS MOKINIŲ,
PEDIKULIOZĖS EPIDEMIOLOGINĖS PRIEŽIŪROS IR KONTROLĖS, TVARKA**

1. Tvarka sudaryta remiantis užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės centro, pedikuliozės epidemiologinės priežiūros ir kontrolės metodinėmis rekomendacijomis. Patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007-06-20 raštu Nr.1.8-326 „Dėl pedikuliozės epidemiologinės priežiūros ir kontrolės metodinių rekomendacijų.
2. Gautas išankstinis tėvų sutikimas atlikti vaiko švaros ir asmens higienos bei apsikrėtimo utelėmis (pedikulioze) patikrinimą mokykloje (mokymo sutartyje).
3. Patikrinimą rekomenduojama atlikti po rudens, žiemos, pavasario atostogų ir atsižvelgiant į epidemiologines reikmes.
4. Mokyklos darbuotojai turi suprasti, kad mokinio apsikrėtimo utelėmis faktas yra labai subtilus dalykas, ir imtis visų reikiamų priemonių, kad užsikrėtęs utelėmis mokinys būtų apsaugotas nuo viešo izoliavimo, pažeminimo ir kitų neigiamų pasekmių.
5. Profilaktinį patikrinimą dėl užsikrėtimo utelėmis atlieka visuomenės sveikatos priežiūros specialistas (toliau VSPS), dirbantis mokykloje arba specialistai, kurie atsako už sveikatos priežiūrą.
6. Prieš kiekvieną patikrinimą mokiniai informuojami apie tai, kas bus daroma ir kodėl tai reikia daryti. VSPS paaiškina, kad mokinio užsikrėtimas utelėmis dar nereiškia, kad jis nesilaiko higienos reikalavimų, nes net ir kasdieninis galvos plovimas neapsaugo nuo užsikrėtimo utelėmis.
7. Patikrinimas atliekamas atskiroje patalpoje, kurioje yra vandens bei muilo arba sveikatos kabinete. .
8. Patikrinimą atliekantis VSPS turi elgtis korektiškai ir kvalifikuotai. Mokinys neturi jaustis nešvarus ir kaltas, jei jo galvoje ar drabužiuose būtų rasta utėlių.
9. Mokinys, kurio galvos plaukuose buvo rasta glindų ar utėlių, neturi būti tuoj pat atskirtas nuo kitų mokinių, jis gali likti mokykloje iki dienos pabaigos.
10. Baigus patikrinimą ir radus glindų ar utėlių informuojama klasės auklėtoja, mokyklos administracija ir mokinio tėvai ar globėjai raštu (tvarkos 2 priedas). Taip pat mokyklos administracija mokyklos bendruomenei gali išdalyti laiškus, kuriais rekomenduojama patikrinti savo vaikų galvas dėl galimo užsikrėtimo utelėmis (tvarkos 3 priedas) bei suteikiama informacija apie utėlėtumo profilaktiką (tvarkos 1 priedas).
11. Mokinys į mokyklą gali sugrįžti tik tada, kai utelės išnaikinamos (t.y. nerandama nei utėlių, nei glindų). Mokykla gali pareikalauti gydytojo ar tėvų raštiško patvirtinimo, kuriame tėvai/ globėjai nurodo, kokiomis priemonėmis ir kada buvo pradėtas vykdyti utėlių naikinimas.
12. Grįžęs į mokyklą mokinys sveikatos priežiūros kabinete arba tam skirtoje patalpoje patikrinamas dėl priemonių taikymo kokybės.
13. Po savaitės mokinys patikrinamas pakartotinai.
14. Kai tėvai ar globėjai piktybiškai nereaguoja į mokyklos pranešimus, apie tai informuojamas mokyklos socialinis pedagogas bei Vaiko teisių apsaugos tarnyba.
15. Atsižvelgiant į epidemiologines reikmes, mokykloje turi būti vykdomi periodiniai pokalbiai, paskaitos apie utėlėtumo profilaktiką.

ATMINTINĖ UTĖLĖTUMO PROFILAKTIKA

Utėlėtumo (Pedikuliozės) apibrėžimas

Utėlėtumas (pedikuliozė) – apsikrėtimas utėlėmis. Pedikuliozės sukėlėjai: galvinė utėlė *Pediculus humanus capitis*, parazituoianti žmogaus galvos plaukuose, drabužinė utėlė *Pediculus humanus corporis*, parazituoianti žmogaus drabužiuose, *Phthirus pubis*, parazituoianti gaktos srities (intensyvaus užsikrėtimo atveju – ir kitose plaukuotose kūno vietose) plaukuose. Visų rūšių utėlės maitinasi žmogaus krauju, deda kiaušinius (glindas), kuriuos priklįuoja prie plauko arti odos. Utėlės nešokinėja, bet greitai šliaužioja.

Kaip atpažinti utėlėtumą?

Tušti glindų kiautai, negyvos glindos ar utėlės gali būti įvardijamos kaip buvęs užsikrėtimas.

Gyvos, judančios utėlės ar gyvos glindos, esančios arti plauko šaknies, patvirtina aktyvų užsikrėtimą.

Glindos yra 1,0–1,5 mm dydžio, suaugusi utėlė yra maždaug sezamo sėklos dydžio.

Geriausias būdas aptikti utėles – vandeniu sudrėkintomis tankiomis šukomis šukuoti plaukus.

Pleiskanos gali būti klaidingai priskiriamos glindoms. Glindos tvirtai prisiklijavusios prie plauko, jos nenukrenta nuo judesio, brūkštelėjimo ar pūstelėjimo.

Pagrindinis apsikrėtimo drabužinėmis utėlėmis požymis – utėlės drabužiuose. Dažniausiai pasitaiko, kai žmonės priversti nuolat dėvėti kelis sluoksnius drabužių (benamiai, asmenys karo lauke, katastrofų, stichinių nelaimių vietose). Drabužinės utėlės labiau mėgsta vilnonius drabužius. Maitinimosi metu jos išlieka ant artimiausio prie kūno esančio drabužio ir tik atsitiktinai iššliaužia ant kūno. Šios utėlės plinta dalijantis drabužiais arba kartu miegant.

Gyvenimo ciklas (1 paveikslas)

Patelė padeda 6-8 kiaušinius (glindas) per dieną. Juos priklįuoja prie plauko, labai arti odos.

Lerva (nimfa) išsivysto per 7-10 dienų, o likęs glindos kiautas lieka priklįjuotas prie plauko. Naujai išsiritusiai lervai (nimfai) būtinas kraujas per pirmas 24 val. Lervos (nimfos) vystymasis iki suaugusios utėlės, galinčios dėti kiaušinius, trunka 7-12 dienų. Lervos (nimfos) neplinta kitiems asmenims, užsikrėsti galima tik suaugusiomis utėlėmis.

Galvinė utėlė gyvena maždaug 30 dienų ir per gyvenimą sudeda apie 100 kiaušinių. Be žmogaus išorinėje aplinkoje utėlė išgyvena ne ilgiau kaip 24 val.

Drabužinės utėlės gyvena ir deda kiaušinius skalbinių ar drabužių raukšlėse, ypač – siūlėse. Kiaušinius prilipina prie audinio plaukelių arba prie žmogaus kūno plaukelių, išskyrus galvą. Glindos stambios, 0,9-1,0 mm ilgio.

Utėlėtumo plitimas

Utėlėmis užsikrečiama ilgalaikio tiesioginio sąlyčio su utėlėmis apsikrėtusiais žmonėmis metu (vaikų kolektyvuose, perpildytame transporte) bei keičiantis drabužiais, patalyne, šukomis, šepečiais, naudojantis bendra lova, rankšluosčiais, pagalvėmis, kai sudaromos sąlygos utėlėms patekti nuo vieno asmens galvos į kito asmens galvą.

Dažniausiai plinta tiesioginiu būdu iš galvos į galvą, esant artimam sąlyčiui arba per šukas, plaukų šepečius, kitus plaukų priežiūros reikmenis, keičiantis galvos apdangalais bei juos laikant kartu ir kt.

